

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 stycznia 2016 r.

Pozycja 71

POSTANOWIENIE

z dnia 1 grudnia 2015 r.

Sygn. akt Ts 167/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

art. 1, art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 kwietnia 2015 r. M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 1, art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843, ze zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – „w zakresie, w jakim nie dopuszcza[ła] możliwości wniesienia skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego przez stronę/uczestnika postępowania sądowego” – z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 w związku z art. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono na tle następującego stanu faktycznego. Skarżący był stroną postępowania cywilnego, w którym wnioskował o wyłączenie od rozpoznawania sprawy sędziów Sądu Okręgowego w K. Jego wniosek został częściowo oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w K. z grudnia 2013 r. Kolejnymi rozstrzygnięciami Sąd Apelacyjny w K. oddalił wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia zażalenia na to orzeczenie (postanowieniem ze stycznia 2014 r.), oddalił wniosek o sporządzenie uzasadnienia tego rozstrzygnięcia (postanowieniem z lutego 2014 r.) oraz pozostawił bez rozpoznania wniosek skarżącego o uzasadnienie postanowienia z lutego 2014 r. W związku z powyższym postępowaniem skarżący wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej także:

skarga na przewlekłość postępowania), którą Sąd Najwyższy odrzucił postanowieniem z września 2014 r. doręczonym skarżącemu 27 października 2014 r.

Zdaniem skarżącego brak możliwości wniesienia skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego uniemożliwia prawidłową realizację prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), którego elementem jest prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej oraz prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący stwierdził, że wyłączenie postępowań wadkowych z zakresu skargi na przewlekłość postępowania jest niezasadne, gdyż opieszałość w ich prowadzeniu może przyczynić się do wydłużenia całości postępowania w danej sprawie. Podkreślił, że rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie jest jednym z aspektów sprawiedliwości proceduralnej (wywodzonej przez skarżącego z art. 2 Konstytucji). Zaznaczył również, że zakwestionowana regulacja uniemożliwia mu dochodzenie naruszonych praw na drodze sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, zakwestionować zgodność z Konstytucją przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o obowiązkach określonych w Konstytucji. Zasady, na jakich dopuszczalne jest korzystanie ze skargi konstytucyjnej, precyzuje ustawa o TK z 1997 r. Z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK z 1997 r. wynika, że na skarżącym ciąży obowiązek wskazania naruszonych wolności lub praw oraz określenia sposobu ich naruszenia. Z kolei zgodnie z art. 32 ust. 1 pkt 3 i 4 tejże ustawy skarżący ma obowiązek uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów. Ponadto – w myśl art. 36 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. mającego zastosowanie do spraw rozpatrywanych w trybie skargi konstytucyjnej na podstawie art. 49 tejże ustawy – Trybunał Konstytucyjny, w toku wstępnego rozpoznania wniesionej skargi, odmawia nadania jej dalszego biegu, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna.

Analiza skargi konstytucyjnej wniesionej w niniejszej sprawie prowadzi do wniosku, że skarga nie spełnia warunków nadania jej dalszego biegu, gdyż jest oczywiście bezzasadna.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że pojęcie sprawy, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji, odnosi się do całokształtu postępowania, w którym zapada rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach jednostki. Postępowania incydentalne mają natomiast charakter poboczny, uzupełniający wobec postępowania głównego. O ile – jak wszystkie postępowania toczące się przed organami władzy publicznej, które rozstrzygają o prawach i obowiązkach podmiotów prywatnych – muszą one odpowiadać wymogom sprawiedliwości proceduralnej, o tyle treść tych wymogów każdorazowo zależy od charakteru danego postępowania (zob. np. wyroki TK z 31 marca 2009 r., SK 19/08, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 29; 5 lipca 2005 r., SK 26/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 78 oraz 12 maja 2011 r., P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33). Art. 45 ust. 1 Konstytucji odnosi prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przede wszystkim do całokształtu postępowania (a więc ostatecznego

rozstrzygnięcia danej sprawy włącznie z kwestiami pobocznymi wymagającymi rozpoznania w toku postępowania). Dlatego skarga na przewlekłość postępowania obejmuje jedynie możliwość kwestionowania czasu trwania całej procedury, mającej na celu rozstrzygnięcie danej sprawy, nie zaś poszczególnych jej elementów oraz postępowań wypadkowych.

Skarżący zasadnie zauważył, że przewlekłość postępowania w kwestiach wypadkowych może prowadzić do opóźnienia postępowania głównego. Nie uzasadnia to jednak twierdzenia, że skarga na przewlekłość postępowania powinna – zgodnie z Konstytucją – obejmować także postępowania wypadkowe, a jedynie to, że opóźnienie w prowadzeniu tych postępowań powinno być brane pod uwagę przy rozpatrywaniu skargi na przewlekłość postępowania głównego. Co więcej, możliwość wnoszenia skargi jedynie na przewlekłość postępowania w danej sprawie jako całości służy ekonomii procesowej – zapobiega bowiem prowadzeniu wielu postępowań w sprawie przewlekłości poszczególnych postępowań incydentalnych oraz – w konsekwencji – dalszemu wydłużaniu się postępowania sądowego. Oczywiście bezzasadne jest więc twierdzenie skarżącego, że brak możliwości odrębnego złożenia skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego narusza zasadę sprawiedliwości proceduralnej, prawo do sądu oraz prawo do dochodzenia naruszonych praw na drodze sądowej.

Na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 3 ustawy o TK z 1997 r. oczywista bezzasadność skargi stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania jej dalszego biegu

Niezależnie od powyższego Trybunał Konstytucyjny zauważa, że w wydanym w sprawie skarżącego postanowieniu z września 2014 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż we wniesionej do tego sądu skardze skarżący zarzucił merytoryczną nietrafność orzeczeń sądu niższej instancji, nie zaś długotrwałe prowadzenie przez ten sąd postępowania. Z orzeczenia Sądu Najwyższego wynika więc, że skarżący nie domagał się realizacji prawa do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, lecz dokonania przez Sąd Najwyższy merytorycznej kontroli wydanych w jego sprawie orzeczeń Sądu Apelacyjnego w K. W konsekwencji w sprawie skarżącego nie nastąpiła aktualizacja naruszenia konstytucyjnych praw i wolności, których naruszenie zarzuca on w skardze. Również ta okoliczność uzasadnia odmowę nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Wziąwszy pod uwagę powyższe okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.